

Årsplan for 2023-2024

Norbana barnehage

INNHOLD

Innledning.....	side 3
1. Barnehagens formål, verdigrunnlag og oppgaver.....	side 4
2. Kommunens visjon og verdier.....	Side 4
3. Presentasjon av barnehagen.....	side 7
4. Barnehagens mål og satsningsområder.....	side 8
5. Ansatte.....	side 14
Kalender/årshjul.....	side 15-16
Kontaktinformasjon.....	side 25
Vedlegg 1: Progresjonsplan for fagområdene.....	side 17-24

Innledning

Barnehagene drives etter Lov om barnehager med forskrifter. *Rammeplan for barnehagen - innhold og oppgaver*, er en forskrift til Lov om barnehager. Målet med rammeplanen er å gi styrer, pedagogiske ledere og det øvrige personalet en forpliktende ramme for planlegging, gjennomføring og vurdering av barnehagens virksomhet. Rammeplanen redegjør for barnehagens samfunnsmandat, og innholdet skal synliggjøres i årsplanene til barnehagene. Rammeplanen finner du [her](#) og barnehageloven finner du [her](#).

Barnehagen er en pedagogisk virksomhet som skal planlegges og vurderes. Alle barnehager skal utarbeide en årsplan. Årsplanen er et arbeidsredskap for personalet og dokumenterer barnehagens valg og begrunnelser. I tillegg skal det utarbeides detaljerte planer for kortere eller lengre perioder som beskriver konkret hvordan barnehagen arbeider med tiltakene som er fastsatt i årsplanen og i progresjonsplanen.

Foreldre skal gjennom disse planene få et godt innblikk i barnehagens arbeid, og se en klar sammenheng mellom de konkrete aktivitetene lokalt i barnehagen og de overordnede målene for barnehager, både i Lillehammer kommune og på nasjonalt nivå.

Barnehagens leder har det faglige ansvaret for utarbeidelse av årsplanen i samarbeid med foreldre og ansatte.

Årsplanen fastsettes av barnehagens samarbeidsutvalg.

1. Barnehagens formål, verdigrunnlag og oppgaver

Barnehagelovens § 1 - Formål: Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn og som er forankret i menneskerettighetene.

Barna skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. De skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter. De skal ha rett til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger.

Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering.

2. Lillehammer kommunes visjon og verdier

Lillehammer Kommune har følgende visjon for sektor oppvekst, utdanning og kultur:

God samordnet innsats gir trygghet, kompetanse og livsmestring

For oss betyr dette at barna i barnehagen skal møte trygge voksne som sørger for at barna får oppleve tilhørighet, leke, utforske og lære. Dette fordrer et nært og godt foreldresamarbeid.

Å skape gode barnehager for alle barn er en av de viktigste oppgavene for kommunen. Kommunen har et overordnet ansvar for kvaliteten på barnehagetilbudet, og skal gi barn og unge god omsorg og et helhetlig utdanningsløp, fra barnehage til videregående opplæring. Barnehagen er derfor en viktig del av utdanningsløpet, både i kraft av sin egenart og som en sentral arena for tidlig innsats for alle barn. Barnehage- og skolemiljø skal fremme helse, trivsel og læring og forberede barn og unge til aktivt samfunnsliv, til fremtidens arbeidsmarked og til å kunne realisere seg selv på måter som kommer fellesskapet til gode.

En god barnehage forutsetter godt samarbeid og god forståelse mellom mange aktører. Foreldre, ansatte, forskere og utdanningsinstitusjoner, politikere og barna selv er på hver sin måte opptatt av barnehagens kvalitet.

Når barna er i barnehagen skal de ha det trygt og godt, utfordrende og stimulerende, de skal

ha venner og møte omsorgsfulle voksne, og de skal ha anledning til å lære og utvikle seg ut fra egne forutsetninger. Barna skal føle seg sett og hørt, ha nære tilkynningsrelasjoner og mange anledninger for variert lek. Deres hverdag skal være meningsfull, og de skal være aktører i sitt eget barnehageliv.

Dette er også nedfelt i rammeplanen (s.11).

For de kommunale barnehagene har vi utarbeidet en felles pedagogisk plattform. Den kan sees på som vårt verdidokument og viser hva de kommunale barnehagene står for.

Som barnehageeier har Lillehammer kommune fokus på verdiene:

Profesjonalitet – Ansvarlighet – Respekt.

Disse verdiene gjenspeiles i våre holdninger og handlinger i det daglige arbeidet med barna og i møte med foreldrene. Verdiene er viktig for vårt menneskesyn, som handler om hva vi tenker om mennesker og hvilken verdi mennesket har. Alle mennesker skal ha samme verdi og samme rettigheter.

For oss i Norbana betyr verdiene følgende:

	Handlinger:	Holdninger:
Profesjonalitet:	Legge til rette for at barna får en god psykososial barnehagehverdag	Møte barn og foreldre med respekt og anerkjennelse
Ansvarlighet:	Følge opp og gjøre det som er bestemt, slik at alle får en god barnehagehverdag	Ta ansvar og vise ansvar
Respekt:	Møte andre slik vi ønsker å bli møtt	Være lydhøre overfor hverandre

Rammeplanen fremhever betydningen av voksnes holdninger, kunnskaper og ferdigheter til å møte, forstå og veilede barn. Gjennom holdningsskapende arbeid og konkret handling i samarbeid med hjemmene, skal personalet i barnehagen skape et trygt, inkluderende og stimulerende barnehagemiljø som forebygger mobbing og krenkende handlinger. Vennskap og gode relasjoner med andre barn - og voksne- er viktig for alle barn!

Barnehagene i Lillehammer har utarbeidet en felles Handlingsplan for et godt psykososialt barnehagemiljø. Handlingsplanen skal brukes i det forebyggende arbeidet og trer i kraft når barn utsettes for krenkende handlinger av andre barn eller voksne som jobber i barnehagen. Etter endringer i barnehageloven gjeldende fra 01.01.21 har alle barnehager plikt til å sikre at barna har et trygt og godt barnehagemiljø.

Kommunens vedtekter, strategiplan, handlingsplaner og plattform for de kommunale barnehagene finner du [her](#).

Alle kommunale barnehager er Miljøfyrtårnsertifiserte. Dette betyr at barn og voksne arbeider med å være miljøbevisste. Vi vil gi barna kunnskaper, gode holdninger og praktiske erfaringer med miljøarbeid.

Alle kommunale barnehager er godkjent som trafikksikker barnehage. Dette betyr at trafikk og sikkerhet er i fokus i hverdagen. Målet med arbeidet er å gi barna erfaringer og gode holdninger slik at de er best mulig rustet til å ferdes alene i trafikken når de blir eldre. Trafikk er et tema som passer godt inn i hverdagen. Barna opplever trafikk når de skal til og fra barnehagen, når de skal på tur og når de erfarer trafikk gjennom lek og observasjon av hva de voksne gjør.

Alle kommunale barnehager jobber med Generasjonssang, på litt forskjellige måter. Noen av barnehagene drar ut på institusjoner og bo- og servicesentre for eldre, der barna sammen med de eldre synger og gjør bevegelser til tradisjonelle norske sanger som er kjent for de eldre. Noen av barnehagene samarbeider med seniorkor, besøker Røde kors eller får besøk av hjemmeboende eldre på sangstund i barnehagen. Dette skjer i samarbeid med Miljøbehandlingsteamet i kommunen, og er med på å gi eldre og demente en positiv opplevelse og kanskje gjenskape noen minner fra egen barndom.

Lillehammer kommune har tverrfaglige team for alle barnehagene. Teamene har jevnlig møter med barnehagene gjennom året, og dette skal gi barnehagene bistand og støtte i arbeidet med å vurdere om barn kan ha behov for ekstra oppfølging. Da kan tiltak settes i gang så raskt som mulig, i samarbeid med foreldre/foresatte.

Mat, kosthold og måltider er noe som opptar de fleste foreldre. Dette er et jevnlig tema på foreldremøter og i brukerundersøkelser. Det er derfor ansatt kjøkkenassistent i 40 % stilling i alle kommunale barnehager. Disse stillingene kommer i tillegg til grunnbemanningen. Lillehammer kommune satser på dette fordi mat og måltider skal være en del av det pedagogiske innholdet, der barna er inkludert, og det er et stort fokus på et sunt og variert kosthold. Vi deltar også i ordningen [Sunnere Barn](#), som har som mål å bidra til økt kunnskap om mat og måltider i barnehagen, og tilbyr lett tilgjengelige verktøy. Alle kjøkkenassistentene inngår i et nettverk, og der drøftes ulike menyer knyttet opp mot pedagogiske opplegg, samt at det legges planer for fysisk aktivitet knyttet opp mot kosthold.

Lillehammer kommune ønsker også å skape en god overgang og best mulig sammenheng mellom barnehage og skole for alle barn. Fem overgangslærere skal samarbeide med alle barnehager og skoler for å skape de beste forutsetninger for å lykkes med dette. Trygge barn lærer mest, og det er derfor viktig at barnehage og skole kjenner til hverandres innhold og arbeidsmåter, og at barna møter noe av innholdet de kjenner fra barnehagen når de begynner på skolen. Derfor må et godt samarbeid være etablert i god tid før barna skal begynne på skolen.

Dette barnehageåret er Norbana barnehage så heldige at vi skal ha overgangslærer fra 01.12.2023 til 30.6.2024. I den perioden overgangslæreren er i barnehagen skal vedkommende arbeide med de eldste i barnehagen, med hovedvekt på skolestarterne.

3. Presentasjon av barnehagen

Barnehagens samfunnsmandat: å tilby barn under opplæringspliktig alder et omsorgs- og læringsmiljø som er til barns beste. Den skal både være en pedagogisk virksomhet og et velferdstilbud for småbarnsforeldre. Barnehagen skal støtte og ta hensyn til det enkelte barn, samtidig som hensynet til fellesskapet ivaretas.

Barnehagen vår

Vår barnehage består i år av 51 barn fordelt på 4 avdelinger. Avdelingene er fordelt slik: Jumbo har 9 plasser med barn i alderen 1-3 år, Flosshatten har 9 plasser med barn i alderen 1-3 år, Tryllestaven har 19 plasser med barn i alderen 3-6 år og Klovnene har 13,8 plasser med barn i alderen 3-6 år. Det er pr. nå noe ledig kapasitet som gjør at vi har mulighet til å fylle opp med flere barn fra desember.

Noe av aktivitetene foregår på egen avdeling, og noe foregår i grupper med barn fra samme årskull, eller på tvers av avdelingene. Det gir mulighet for progresjon slik at enkeltbarn og grupper får oppleve utfordringer og mestre oppgaver ut fra sine forutsetninger. På den måten får barna også oppleve fellesskap med jevnaldrende.

Vennskap og lek sammen med glede og naturopplevelser står sentralt for alle. Vi vil derfor bruke tid og gi omsorg slik at alle barn skal føle mestring og ha gode opplevelser på turer, i lek og i fellesskap med andre.

Vi evaluerer arbeidet vårt fortløpende og gjør nødvendige forandringer. Avdelingene lager et månedsskriv der følgende informasjon vil gis; viktige datoer, kort om måneden som har gått og hva vi skal legge vekt på denne måneden. Månedsskrivet inneholder underveis evalueringer av barnehagens innhold og er en del av vår pedagogiske dokumentasjon.

Vi ønsker å ta barn på alvor gjennom å kunne følge barnas initiativ spontant i hverdagen. Vi vil sørge for å nå de målene vi skal etter rammeplanen og vår pedagogiske plattform gjennom å legge vekt på barns medvirkning og lekens betydning for utvikling og læring.

Norbana barnehage er en **trafiksikker barnehage** – noe vi er stolt over å være siden vi ligger sentralt plassert med kort vei til by og natur. For oss er det viktig at vi hjelper barna til å utvikle gode holdninger i tidlige barneår slik at barna utvikler evne til å forstå hva som kan være en risiko i trafikken, hva som kan være med å trygge dem når de ferdes i trafikken og evne å ta andres perspektiv. Både dere foreldre og vi ansatte er gode rollemodeller for barna i trafikken ved at vi bruker belte i bilen, hjelm når vi sykler, refleks når vi går og overholder de trafikkreglene som er når vi ferdes ute.

På foreldreappen «**Min barnehage**» vil dere finne planer, vurderinger og annen informasjon som er viktig for deg og ditt barn. Det forventes at dere som foresatte holder dere oppdatert på det som legges ut av planer og informasjon slik at dere kan sørge for at barnet deres er best mulig forberedt til det som skal skje i barnehagen.

Med dette som utgangspunkt har vi laget årsplan for barnehageåret 2023 / 2024. Den er et arbeidsredskap for det pedagogiske arbeidet vårt og skal være utgangspunkt for våre målsettinger og planlegging av det daglige arbeidet.

For mer informasjon:

<https://www.lillehammer.kommune.no/norbana-barnehage-k.6005394-422573.html>

4. Barnehagens mål og fokusområder

Lillehammer kommune har utarbeidet en egen strategiplan for barnehage og skole, 2021-2025, som alle kommunale skoler og barnehager jobber etter. Et av målene i strategiplanen er: «Alle barn og elever skal oppleve et trygt, godt og inkluderende barnehage- og skolemiljø. Miljøet skal preges av mestring og motivasjon.»

Dette målet har vi i Norbana valgt å bygge videre på da det er en rød tråd til våre hovedmål:

«Lek og fysisk aktivitet i et inkluderende fellesskap» «Lekeklok barnehage med lekekloke voksne»

Det betyr at vi ønsker å ha fokus på at alle barn skal ha gode opplevelser her hos oss. Vi ønsker å ta barn på alvor gjennom å følge barnas initiativ. Vi legger vekt på barnas medvirkning gjennom dagen og lekens betydning for utvikling og læring.

Samtidig ønsker vi å fortsette å øke vår kompetanse innen lek, og betydningen av det å være en lekeklok barnehage med lekekloke voksne. Det kommende året har vi valgt å fortsette å jobbe med lek og lekens egenart og lekens verdi for **barnas psykiske helse**. Vi må tørre å utfordre oss selv i forhold til leken og lekemiljøet til barna. Kan vi endre lekemiljøet slik at det møter barnas behov bedre enn det gjør i dag? Hva slags leker trenger barna og hvilke leker bør det være mange nok av til alle barna på avdelingen? Må barna ha fabrikklagde leker eller kan vi supplere leken til barna med hverdags saker som klokker, slalåmbriller, vesker osv? Hvordan kan vi som ansatte hjelpe barna i leken for å styrke barnas psykiske helse?

Vi ønsker å være med å hjelpe barna til å bli robuste, og ruste barna til å stå støtt i den de er. utfordringer, mestringer, motgang og medgang er viktige faktorer i å rustes for fremtiden og livet. Det er viktig for oss at barna skal oppleve at de er bra nok som de er.

I leken styrker barnet sin identitet og selvfølelse. Leken er en naturlig del av barnekulturen, et allment menneskelig fenomen der barna har høy kompetanse og engasjement. Leken er en grunnleggende livs og læreform som barn kan uttrykke seg gjennom. Det er viktig å huske på at leken er et mål i seg selv. Barn leker fordi det er gøy!

Lekens kjennetegn er at den er en frivillig aktivitet som barnet selv velger å delta i. Leken er «på liksom», den ligger utenfor det vi oppfatter som den virkelige verden. Leken er lystbetont og er med på å styrke hvert enkelt barns selvfølelse og psykiske helse.

Fokus på lek er viktig med tanke på livsmestring for barnas fysiske og psykiske helse. Det å få muligheten til å bruke kroppen sin aktivt gjennom dagen gir barna individuelle muligheter for å få utløp for sine behov for bevegelse og aktivitet, det styrker barnas bevissthet rundt

egen kropp og helse, og lek fremmer selvtillit gjennom mestring og følelsen av gruppetilhørighet

Vi ønsker derfor å gi barna mye tid til egen valgt aktivitet – spontanitet og lek ute og inne. Som lekekloke voksne har vi som mål å sørge for gode vilkår for alle barn sin lek. Vi skal kunne hjelpe leken videre, eventuelt leke oss ut av eller igjennom begynnende konflikter og hjelpe barn som er oppslukt i sin lek til å inkludere andre som har lyst til å være med.

Med utgangspunkt i Lillehammer kommunes Strategiplan for barnehage og skole, 2021-2025 har vi valgt følgende mål:

Alle barn og elever skal oppleve et trygt, godt og inkluderende barnehage- og skolemiljø. Miljøet skal preges av mestring og motivasjon.
<u>Tiltak:</u> Bidra til at barna får erfaringer med å være en del av et inkluderende fellesskap Støtte barn når de møter motstand, nederlag og fremgang Skape opplevelser som gir utfordringer og glede
<u>Voksne som:</u> Skaper trygge og omsorgsfulle rammer for alle barn Vi skal ruste barna til å bli robuste og stå støtt i den de er Oppmuntre barna til å tro på egen mestring og selvstendighet Anerkjenner og støtter barna i deres følelser, opplevelser og tanker

Med utgangspunkt i barnehagens hovedmål har vi valgt følgende undermål:

Barna skal oppleve at de går i en barnehage som tar lek på alvor
<u>Tiltak:</u> Sørge for rom og tid til god lek Gi rom byttes ut med/mulighet for spontanitet Stimulere barnas fantasi slik at den gir næring til god lek og vennskap Tilføre barna felles opplevelser, kunnskap og materiell som de kan bruke for å utvikle leken sin Skape miljøer og trygge rammer som gjør at barna har lyst til å leke
<u>Voksne som:</u> Tar barn og barns medvirkning på alvor Organiserer byttes ut med/legger til rette for og anerkjenner lekens betydning Sørge for at det materielle barna trenger til leken er tilgjengelig Er engasjerte og en støtte i barnas lek ved behov Observerer leken og kjenner barnas forutsetninger og vet hva barna trenger Er en lekestarter der det er behov Veileder og deltar i barnas lek med humor og glede Stimulere barnas fantasi slik at den gir næring til god lek Hjelper barna til å utvikle lekekompetanse slik at de kan være i lek over tid

Barna skal oppleve samhold, tilhørighet og glede i samvær med andre barn**Tiltak:**

Veilede barna til et godt samspill

Legge til rette for at alle barn skal ha et godt fysisk og psykisk miljø der de opplever å bli inkludert og være en betydningsfull person i fellesskapet

Sørge for toleranse og ivaretagelse av mangfoldet i barnehagen

Bidra til å utvikle barnas relasjonskompetanse

Fellessamlinger og aktiviteter for hele barnehagen

Ta i bruk Lillehammer kommunes «Handlingsplan for et godt psykososialt barnehagemiljø»

Voksne som:

Er deltagende, empatiske og utøver god relasjonskompetanse

Hjelpe barna til å utvikle strategier for å takle medgang og motgang

Hjelper barn til å bli kjent med egne følelser og anerkjenner følelsene til barna.

Stiller krav etter barnets forutsetninger

Skaper grupper hvor barna får sjansen til å styrke egen status

Veileder barna i å løse konflikter

Bruke Norbana, Skurvaskogen og barnehagens nærmiljø som en arena for fysisk aktivitet og kreativ lek med naturen som ramme**Tiltak:**

Barna skal oppleve frilek på tur og i barnehagens nærmiljø

Barna skal få oppleve at de får være med å forme uterommet og bruken av det

Bidra til at barna ferdes i og verner om naturen på en god måte

Voksne som:

Sørger for at barna skal få oppleve eventyr, fantasi og kreative prosesser

Legger til rette for å lage nye lekemiljøer

Stimulerer til og gir rom for undring og filosofering

Legger til rette for bruk av blant annet ski, skøyter, sykkel, regelleker og lek som barna selv tar initiativ til

Formidler glede over å være ute og i bevegelse

Barns trivsel - voksnes ansvar

I barnehageloven §3 står det: «Barna i barnehagen har rett til å gi uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet. Barn skal jevnlig få mulighet til aktiv deltagelse i planlegging og vurdering av barnehagens virksomhet. Barnets synspunkter skal tillegges vekt i samsvar med alder og modning. I alle handlinger og avgjørelser som gjelder barn i barnehagen, skal hva som er best for barnet, være et grunnleggende hensyn.»

I Norbana betyr dette at vi ønsker å ivareta barnas måter å prege hverdagen sin på. Vi setter av tid til undring og refleksjon. Vi gir barna rom (både i fysisk og psykisk forstand) for å uttrykke seg og handle sammen med andre. Vi observerer barnas interesser og tar utgangspunkt i dette når vi planlegger aktiviteter og handlinger.

Barn vil oppleve utvikling og vekst når det får anerkjennelse av de rundt seg. Barnet vil kunne vokse seg sterkere mentalt og stå sterkere i seg selv når det opplever mestring. Vi voksne har ansvar for å legge til rette for at barn skal utvikle seg mentalt og mestre motstand gjennom støtte og veiledning.

Vi må hjelpe barna til å forstå seg selv og å bli klar over seg selv. Barn må bli sett, møtt og forstått. De må lære å omgås andre på en god måte, forstå grenser og utvikle sin emosjonelle intelligens. Barnet blir sterkt gjennom samspill med seg selv, andre mennesker og miljøet det lever i.

I barnehagen legger vi til rette for at barn skal ha innsikt i seg selv og andre rundt seg slik at det vil få et godt grunnlag for å utvikle sosial kompetanse og robusthet. Det vil kunne vokse seg sterkere mentalt og stå sterkere i seg selv når det opplever at det kan, mestrer og får den hjelp og støtte det trenger underveis.

Sosial kompetanse utvikles av anerkjennende og støttende relasjoner. Å vente på tur, dele med hverandre, lytte til det andre sier, delta i lek og lære seg å inngå kompromisser og å innordne seg felles avgjørelser er alle ferdigheter som vi øver på og som fremmer sosial kompetanse. Barna skal oppleve å bli respektert, få fysisk kontakt, og bli fortalt hva som ikke er akseptabel atferd. Det at hvert enkelt barn får oppleve dette er viktig, men like viktig er det at de ser at vi voksne reagerer på negativ atferd. Hovedfokuset vårt er å legge vekt på positiv atferd, jobbe forebyggende og sikre barna et godt psykososialt barnehagemiljø.

Foreldresamarbeid:

Foreldresamarbeid er viktig for oss – vi ønsker et best mulig samarbeid og en god dialog med dere som foreldre. Barna deres er hos oss store deler av dagen, og dere skal være trygge på at barna deres har det bra.

Forventningsavklaringer er en viktig del av et godt samarbeid. Dere som foreldre har forventninger til barnehagen og vi som barnehage har forventninger til dere foreldre.

Barnehagen forventer:

- Gjensidig og åpen informasjon
- Gir nødvendig informasjon om barnet, også om hjemmesituasjonen
- Foreldre som er gode rollemodeller i forhold til hvordan vi snakker til hverandre og om andre, viser respekt, inkludere og hilser på alle
- At du bidrar til et godt samarbeid mellom foreldre og barnehagen
- Holder deg oppdatert på informasjon og planer som sendes ut (via appen Min barnehage)
- Forståelse for at barnet er en del av et større fellesskap

Vi ønsker å gi dere et innblikk i hvordan barnets dag har vært ved henting. Noen ganger er vi opptatt i lek eller aktiviteter med andre barn som gjør at vi bare får vekslet noen raske setninger med dere. Vi anbefaler dere til å ta en titt på Facebook-siden eller Instagram-siden vår. Der finner dere dokumentasjon fra hverdagen vår. Hver avdeling skriver månedsbrev og legger det ut på Min barnehage. Der refereres det til måneden som har vært og måneden som kommer. I dagboka vil dere kunne se små innlegg fra hverdagen på barnets avdeling.

Vi anbefaler at dere setter av tid i bringesituasjonen til å informere barnehagen om barnets behov – for eksempel ang dårlig /god søvn, har /har ikke spist. Større endringer i barnets liv er det alltid viktig å informere om i barnehagen slik at vi kan møte barnets reaksjoner og atferd ut ifra hva barnet trenger til enhver tid.

Når dere leverer barnet på morgenen prøver vi alltid å komme i garderoben for å ta imot barnet, men vi kan være opptatt sammen med andre barn i aktiviteter som gjør det vanskelig å gå ifra avdelingen. Da er det fint om du følger barnet ditt inn på avdelingen slik at både du som forelder, barnet og den ansatte for hilst og sagt ha det til deg når du går.

Det er ett til to foreldremøter i løpet av året, og det gis tilbud om foreldresamtaler. Det er mulighet til å få flere samtaler hvis ønskelig.

Foreldreutvalget og Samarbeidsutvalget:

Foreldreutvalget - FU består av foreldre til alle barna og skal fremme deres fellesinteresser og bidra til at samarbeide mellom barnehagen og foreldregruppen skaper et godt barnehagemiljø. Samarbeidsutvalget - SU skal være et rådgivende, kontaktskapende og samordnende organ. Samarbeidsutvalget består av valgte representanter av foreldre og ansatte i barnehagen. Dette er for å sikre samarbeidet med barnas hjem. Vi ønsker at det gode samarbeidet skal fortsette og setter pris på at dere tar kontakt med oss ved behov.

Voksenrollen og foreldrerollen:

En omsorgsfull relasjon er preget av lydhørhet, nærhet, innlevelse, evne og vilje til samspill. Det ligger mye omsorg i å gi barna varierte utfordringer og rom for meningsfylte aktiviteter. God omsorg styrker barnets forutsetninger for å utvikle tillit til seg selv og andre, gode relasjoner og gradvis ta større ansvar for seg selv og fellesskapet. Omsorg hos oss handler både om relasjoner mellom personalet og barna, men også om barnas omsorg for hverandre.

Vi er nære, tydelige og trygge voksne, som er tilgjengelige og tilstedeværende. Vi legger til rette for lek og læring da vi er kompetente voksne som er gode rollemodeller og veileder barna i deres lek. Barna leker godt i små grupper der de får oversikt og mulighet for konsentrasjon, noe vi legger til rette for når det er naturlig.

Det er krevende å være forelder og til enhver tid være den trygge voksne som står bunnsolid og som tåler å stå i oppdragerrollen. Det handler om å skape en nær, kjærlig og slitesterk relasjon til barnet sitt. Du skal hjelpe barna å ta gode valg, ha gode samtaler og skape gode relasjoner til barnet ditt. Spør oss hvis du ønsker støtte i foreldrerollen så skal vi veilede deg videre til rett instans.

5. Ansatte:

Styrer:

Ivy M. Misterosen Ludvigsen 100 %

Klovnen:

Aina Maliberget, pedagogisk leder 100 %

Mona Moe, pedagogisk medarbeider 100 %

Malin Båtnes Eide, støttepedagog 25 timer pr uke

Tryllestaven:

Hilde Sundby Thuen, pedagogisk leder 80 %

Silje Opseth Bakke, pedagogisk leder 100 % permisjon fra 31.11.23

Maria Pettersen Nærstad, overgangslærer og pedagog 100 % fra 01.12.2023

Ikke ansatt pr i dag, pedagogisk leder 30 %

Elisabeth Hermansen, pedagogisk medarbeider 100 %

Ingvill Haugen pedagogisk medarbeider 10 timer pr uke

Mai Truyen Troung, støttepedagog hver tirsdag

Flosshatten:

Tone Gundersen, pedagogisk leder 90 %

Unni Løkting, pedagogisk medarbeider 100 %

Karin Konst, pedagogisk medarbeider 100 %

Ikke ansatt pr i dag, pedagogisk medarbeider 10 %

Jumbo:

Tonje Jevnheim, pedagogisk leder 100 %

Alma Seferovic, pedagogisk medarbeider 100 %

Gro Haug, pedagogisk medarbeider 100 %

Kjøkken:

Ingvill Haugen 1 dag og vikar de 2 andre dagene.

KALENDER/ÅRSHJUL:

Oversikt over viktige aktiviteter og kulturbegivenheter dette året:	
August:	
Fredag 18.	Planleggingsdag -barnehagen stengt
I løpet av aug/sep	Barnesamtaler med lilla gruppe
Mandag 28. august	Foreldremøte
September:	
?	Møte i SU
I løpet av måneden	Foreldresamtaler nye barn og overflyttede barn
I løpet av måneden	Fotografering – gruppebilder – på storbarn
Oktober:	
Uke 41	Skolens høstferie
Tirsdag 24. oktober	Markerer FN-dagen
19-20.oktober	Døljazz
November:	
I løpet av måneden	Foreldresamtaler gamle barn. Dersom foreldre eller personale har behov
Fredag 24.november	Planleggingsdag – barnehagen stengt
Desember:	
Torsdag 7.	Julebord for barna på Flosshatten, Jumbo, Klovn og Tryllestaven
Onsdag 13.	Luciatog på morgenen
Mandag 18.	Nissegrøttest
Mandag 25.	Barnehagen er stengt
Tirsdag 26.	
Uke 52	Jul – vi samarbeider med Lillehammer barnehage
Januar:	
Mandag 1. januar	Barnehagen er stengt
Tirsdag 2.januar	Planleggingsdag – barnehagen stengt
Februar:	
Når mulig etter værforholdene	Skiskole for lilla gruppe på Norbana
Uke 8	Foreldresamtaler for alle barn
22.februar	Trollfest
Uke 9	Skolens vinterferie
Mars:	
Uke 9	Skolens vinterferie
Uke 10	Foreldresamtaler for alle barn

Når mulig etter værforholdene	Vinteraktivitetsdag
Uke 13	Påske – vi samarbeider med Lillehammer barnehage
April:	
Mandag 1.april	Barnehagen er stengt – 2.påskedag
Mai:	
Uke 18	Dugnad
Onsdag 1.mai	Arbeidernes dag – barnehagen er stengt
Torsdag 9.mai	Kristi himmelfartsdag – barnehagen er stengt
Fredag 10.mai	Planleggingsdag – barnehagen er stengt
Torsdag 16.mai	Markering av 17.mai
Fredag 17.mai	Norges nasjonaldag – barnehagen er stengt
Uke 21 (22.-28.)	Litteraturfestival
Mandag 20.mai	2.pinsedag – barnehagen er stengt
Juni:	
Mandag 10.juni	Planleggingsdag – barnehagen er stengt
Onsdag uke 23, 5.juni	Sommerfest for alle
Uke 24	Avslutningstur for skolestarterne / Lilla gruppe
Uke 26, 27, 28, 31, 32	Sommeråpent (evt med endring i åpningstidene) Evt samarbeider med Lillehammer barnehage i uke 27 og uke 28
Uke 29 og 30	Barnehagen er stengt

Det vil være andre aktiviteter gjennom året som hele avdelingen eller aldersrene grupper deltar på. Det vil være fellessangstunder/fellessamlinger ca en gang i måneden, Lilla gruppe skal ha svømmetrening på Jorekstad, storbarn inviteres inn i fargegruppene sine til diskotek på småbarn, vi kan ha felles filmopplevelser osv.

PROGRESJONSPLAN – FAGOMRÅDENE

Progresjon i barnehagen innebærer at alle barna skal utvikle seg, lære og oppleve fremgang. Personalet skal utvide og bygge videre på barnas interesser og gi barna varierte erfaringer og opplevelser. Barnehagen skal legge til rette for progresjon gjennom valg av pedagogisk innhold, arbeidsmåter, leker, materialer og utforming av fysisk miljø.

Progresjonsplanen beskriver hvordan barnehagen jobber med de syv fagområdene som er beskrevet i rammeplanen. Planen skal også synliggjøre hvordan barnehagen jobber med overgangen barnehage-skole og satsningsområdene som er beskrevet tidligere i årsplanen.

Antall år barnet går i barnehage før skolestart kan variere. Likevel skal aktivitetene tilpasses og forbeholdes de enkelte aldersgrupper. Alle barn skal ikke nødvendigvis være med på alt. Skolestarterne i Norbana kalles for Lilla-gruppe og har faste møtepunkter der de har fokus på å bli trygge i gruppen og forberede seg til overgangen til SFO og skole.

Det er utarbeidet en egen plan for arbeidet med overgang og sammenheng barnehage-skole – den finner du her:

Plan for overgang og sammenheng mellom barnehage og skole

Barnehage og skole er begge arenaer for danning, omsorg og læring. Både barnehage og skole skal bidra til en god start på livet og til livslang læring.

[Gå til denne Swayen](#)

Små grupper

I vår barnehage har vi aktiviteter i små grupper eller på tvers av avdelingene. Noen ganger deler barna seg opp i små grupper helt naturlig, andre ganger kan gruppene være delt inn etter alder eller ut fra barnas interesser.

Tirsdager har vi valgt som den dagen i uken vi legger til turer, utedag, aktiviteter inne eller ute. Denne dagen skal barna ha med seg sekk med mat og drikke.

Kommunikasjon, språk og tekst

I Norbana barnehage skal barna få bygge opp begreper og språkforståelse på en lystbetont måte. Det er viktig med en tidlig innsats som leder barnet mot en positiv språkutvikling.

Konkret vil det si at vi legger stor vekt på rim og regler, sanger og lesestunder. Det blir satt av tid til dialoglesing (en voksen leser sammen med barna). Bøkene vil også være tilgjengelig slik at barna kan lese på egen hånd. Vi leser og dramatiserer for barna, og barna er noen ganger med og dramatiserer. Vi deltar på Litteraturfestivalen i sentrum, og legger gjerne turen vår innom biblioteket hvis vi er i sentrum. På storbarn jobber vi med de ulike mediene vi har rundt oss, og pc og iPad er et verktøy som barna etter hvert får jobbe med. Både i form av å spille ulike «lek og lær»- spill og helt enkelt ved å skrive bokstaver med hjelp av digitale verktøy. Vi har god erfaring med bruk av konkrete, bruk av storskjerm og språkposer fanger barnas oppmerksomhet og er et godt hjelpemiddel for de tospråklige.

Språk brukes i alle situasjoner inne og ute når vi leker, når vi er på tur eller ferdes i trafikken. Vi er en barnehage med fokus på å utvikle barnas språkferdigheter og interesse for bøker. Dette gjør vi blant annet med lesestunder, fordype oss i ulike bøker og eventyr og aktiv bruk av sanger, rimordbok og regler i barnehagehverdagen. Det gir økte språkferdigheter, som igjen gir fortrinn i lek og utvikling av barns sosiale ferdigheter. Vi legger opp dagsrytmen slik at de ansatte har rom til å være aktive lytter og samtalepartnere, som gjennom hverdagsituasjoner skaper ro og gode samtaler som skaper gyldne muligheter til god språkutvikling.

Progresjonsplan: Kommunikasjon, språk og tekst		
1-2 år Barnesanger, enkle rim og regler, billedbøker fra biblioteket. Styrke ordforrådet ved å benevne det vi ser, og det vi gjør. Bruke konkrete, bilder og egne fotografier . Øve på å ta imot enkle beskjeder.	3-4 år Bøker med tekst og bilde. Regler og sanger knyttet til bl.a. årstider og aktiviteter. Huske tekst i noen regler og sanger. Benevne det vi ser i trafikken mens vi er ute på turer, leser bøker eller ser på bilder fra turer vi har vært på. Begynnende forståelse for årstidene, begreper. Samlingsstunder med samtale og refleksjon.	5-6 år Fortsettelsesbøker og fortellinger -visuelle inntrykk. Bruke iPaden som pedagogisk verktøy. Snakke om hva vi opplevde i trafikken på turen Lære sanger, rim og regler med mye tekst. Øve på blyantgrep og på å skrive navnet sitt. Samtale om aktiviteter, før og etter. Gjenkjenne symboler og tekst. Spille spill. Samtaler i hverdagen. Filosofiske samtaler. Øve på å formidle en fantasihistorie til en tegning eller et maleri.

Kropp, bevegelse, mat og helse

I Norbana barnehage skal barn få utvikle grunnleggende motoriske ferdigheter, kroppsbeherskelse, fysiske egenskaper, vaner og få innsikt i hvordan de kan ivareta helse og livskvalitet. Variert fysisk aktivitet både ute og inne er av stor betydning for utvikling av motoriske ferdigheter og kroppsbeherskelse. Dette bidrar til at barna får et positivt selvbilde og skaper gode sosiale ferdigheter. Vi deler barnas glede over stadig større kroppsbeherskelse.

Det jobbes med finmotorikken ved blant annet å klippe, tegne, male, bruke puslespill. Grovmotorikken utvikles ved at barna går, løper, hopper, klatrer, balanserer, ruller, sykler, går på ski. Vi er ute og leker i all slags vær, og barna får erfaring i å bevege seg i ulikt terreng og underlag. Når vi er ute på tur får alle barna utfordringer som er tilpasset sitt nivå. Vi bruker sansene våre når vi skal ut på tur langs veien eller bare opp skråningen til Norbana. Det legges til rette for mye fysisk aktivitet, spesielt ute, men også inne. Inne tilrettelegger vi slik at barna får mulighet til å hoppe, hinke, balansere og bevege seg til ulike sang- og bevegelsesleker.

Vi har en dagsrytme som tar hensyn til barns individuelle behov for mat, søvn og hvile. Vi øver inn god håndhygiene ved at barna vasker hendene før måltider og etter at de har vært på do.

Barnehagen skal bidra til at dagen er organisert slik at det er en veksling mellom perioder med ro, hvile, aktiviteter og måltider, og vi skal bidra til at barna tilegner seg gode vaner, holdninger og kunnskap når det gjelder kost, helse, hygiene, aktivitet og hvile.

Alle barn skal få mulighet til å delta i matlagingen ut ifra sitt nivå.

Vi er opptatt av å ta barns psykiske helse og følelser på alvor gjennom å ha fokus på hvordan kroppen vår føles når man er lei seg, sint, glad osv. Vi jobber med temaet følelser og har fokus på at det er lov å kjenne på de ulike følelsen og hvordan man kan gi uttrykk for dem på en god måte, og hvordan man er en god venn når man ser at andre strever og trenger litt hjelp.

Progresjonsplan: Kropp, bevegelse, mat og helse		
1-2 år Bruke uteområdet i barnehagen og på Norbana. Mulighet for fysisk lek inne. Hinderløype, trampoline, vannlek. Tåle fysisk kontakt i tumleleken. Faste måltider med sunt og variert kosthold. Bli kjent med nye smaker.	3-4 år Turer til fots i barnehagen og byens nærområde. Øve på ski og sykkel på Norbana. Hinderløype ute og inne. Minirøris / bevegelse til musikk. Mestre tumble- og boltrelek. Kle av og på seg med litt hjelp og oppmuntring. Faste måltider med sunt og variert kosthold. Bli kjent med ulike smaker- smøre på maten selv. Lære om matens betydning i forhold til kroppen. Lære betydningen av å hvile.	5-6 år Lengre turer til fots og med buss rundt byens nærområde. Øve på å ferdes i trafikken, lære seg enkle trafikkregler. Økte ferdigheter på ski og skøyter og på sykkel på Norbana. Dans og sangleker. Delta på regel-leker. Mestre av- og påkledning. Lære om kroppen og hvordan ta vare på den fysisk og psykisk. Faste måltider med sunt og variert kosthold. Bli kjent med ulike smaker-smøre på maten selv.

Kunst, kultur og kreativitet

Her i Norbana ønsker vi å gi barna mulighet til å kunne uttrykke seg gjennom ulike medier og materialer. Innenfor dette fagområdet skal barna få ta i bruk fantasi, kreativ tenking og skaperglede. Vi legger til rette for at skapergleden og fantasien får mulighet til å vokse gjennom å ha forskjellig materiell som for eksempel maling, farger, modellkitt, utkleddingstøy og bøker liggende lett tilgjengelig. Vi sørger for at barna har tilgang på konkrete som blir brukt i samlingene slik at barna selv kan få leke ut de inntrykkene de får av oss voksne, og dermed få styrket sitt eget uttrykk.

Alle barna har sitt personlige uttrykk og det er viktig at vi følger barna i prosessen slik at vi styrker deres opplevelse av gleden over å skape noe. Det er i prosessen vi voksne gir barna oppmuntring og oppfølging i sine uttrykk. Derfor er prosessen den viktigste, og ikke det ferdige produktet. Vi lar barna oppleve at noen av uttrykkene deres blir presentert ved at vi henger opp ting de lager, og de får med seg tegninger og andre ting de har laget hjem. Ved å ha fokus på å ha et fysisk miljø som virker stimulerende på barna ønsker vi å bidra til at barna skal ønske å ha det fint rundt seg. Dette kan i praksis si at vi henger opp tegninger/malerier som vi har lagd, eller at vi plukker blomster og pynter på bordet og barna kan hjelpe til å ordne til måltidet.

Sang og musikk er en gjennomgående aktivitet på avdelingen, ofte i organisert form som samling. Men også mer spontant; at barna ønsker å lytte til musikk selv, at vi voksne tar spontane samlinger eller at barna organiserer samlinger selv. Vi bruker instrumenter og lytter og lager ulike rytmer.

Gjennom byens kulturtilbud for barn har vi et godt og variert tilbud som vi setter stor pris på å bruke. Vi bruker for eksempel kunstmuseet, Maihaugen, Dølajazz og Norsk litteraturfestival.

Vi ønsker å bruke FN-dagen til å markere de forskjellige nasjonalitetene vi har knyttet til oss i barnehagen for å vise mangfoldet vi er en del av.

Progresjonsplan: Kunst, kultur og kreativitet		
1-2 år Male med store bevegelser, store pensler og få farger. Barnesanger med bevegelse. Bruk av billedbøker og dramatisering. Sanseropplevelser og utforskning av forskjellige materialer. Lek med lyd.	3-4 år Male med små og store pensler, mange farger. Utvikle tegneferdigheter. Ta roller i dramatisering. Deltakelse på kulturelle arrangementer, tilpasset aldersgruppa. Delta på barnehagens markering knyttet til andre kulturer.	5-6 år Forskjellige kunstneriske uttrykk ute og inne. Lære skape ulike former med ulike materialer. Tegne og lære enkelte skilt. Videreutvikle tegneferdigheter. Enkel snekring. Delaktig i ulike former for dramatisering. Deltakelse på kulturelle arrangementer tilpasset aldersgruppa. Bli kjent med tradisjoner i ulike kulturer i tilknytning til barnehagens markeringer.

Natur, miljø og teknologi

Vi ser på naturen som en naturlig del av vår hverdag. Vi bruker årstidene og naturen med planter og dyreliv som utgangspunkt når vi gjør oss erfaringer med natur, miljø og teknikk. Barna skal bli kjent med elementene i naturen som vi omgir oss med. For eksempel trær, gress, sand, jord, stein, vann osv.

Vi er mye ute og barna får oppleve all slags vær. Vi følger de ulike årstidene, sanser hva som skjer i naturen og har samtaler om det.

Mye av det vi har rundt oss i hverdagen kan vi bruke opp igjen som leverpostebokser, melkekartonger osv. Barna skal bli gjort kjent med resirkulering og gjenbruk av det vi bruker i hverdagen vår. IPaden kan brukes til å google hva som skjer med det vi gjenvinner, hvem henter søpla vår og hvordan vi skal sortere.

Vi benytter Norbana og nærmiljøet rundt barnehagen aktivt. Vi er så heldige at vi er en barnehage som ligger sentralt med kort vei til skog og mark og til sentrum. Vi har fokus på miljøet og barna lærer hvordan vi skal ta vare på det. Vi lærer at vi ikke skal kaste søppel i naturen, men at vi tar det med tilbake til barnehagen der vi sorterer søppel.

Siden vi er miljøsertifisert barnehagen samtaler vi rundt bærekraftig utvikling, gjenbruk og sortering av det vi bruker i hverdagen. Hvordan kan vi være med å gjøre en forskjell?

Barna skal få erfaring med bruk av digitale verktøy gjennom digitale kameraer, bruk av pc og Ipad og annet digitalt verktøy.

Progresjonsplan: Natur, miljø og teknologi

1-2 år

Turer i Skurvaskogen, Mosodden.

Kjenne på, undersøke, utforske og undre seg over skogbunn, lyder, lukter, vann, lyssignal. Enkel byggelek med klosser, teppehytter.

3-4 år

Samtale om årstidene.

Ta med egen søppel hjem fra tur.

Kildesortere søppel i barnehagen.

Utvikle konstruksjonslek (lego, kaplaklosser mm).

Bli kjent med ulike digitale verktøy.

Bruke IPaden til å ta bilder, skrive ut og henge opp.

5-6 år

Samtale om naturvern på turer og i barnehagen.

Undrende samtaler om dyr, spor, trær, planter og naturfenomen.

Få erfaring med å tenne og lage mat på bål.

Enkel snekring.

Videreutvikle konstruksjonsleken.

Bli kjent med å bruke ulike digitale verktøy i aktiviteter i hverdagen.

Antall, rom og form

Barna i Norbana barnehage skal få kjennskap til grunnleggende matematiske begreper. I den daglige samtalen med barna vil vi bruke begrepene og vi vil ha aktiviteter som spesielt omhandler disse.

Barna skal ha kjennskap til ulike geometriske former. Vi lager bilder av geometriske former, vi skaper ulike former og mønstre, vi leter etter ting som har forskjellige former både ute og inne.

Tall og mengder blir vi kjent med gjennom å telle hvor mange vi er, hvor mange gutter og hvor mange jenter. Vi kan se på tallene på kalenderen, se hvilken temperatur det er ute, se på tall på husene osv. Vi bruker også spill som går på tall og mengde.

Posisjon, plassering og størrelser omhandler begreper som først, sist, mellom, stor, liten, størst og minst. Gjennom dagen brukes matematiske begreper ved at vi teller med bruk av konkreter, vi benevner, vi ser skilt og husnummer når vi er på tur, vi bruker rim, regler og sanger. Vi gir barna forskjellige instruksjoner som for eksempel å stille seg bakerst i en rekke, foran den lengste, i midten osv.

Innenfor området mål og vekt finner vi begreper som lang, kort, lengst, kortest, tung, lett, full og tom. Vi blir kjent med disse begrepene gjennom å se på hvor høye vi er, måle lengder, veie når vi baker, se på ulike mengder og fasonger og undre oss over at like/ulike mengder kan ha lik/ulike fasonger og likevel veie det samme.

Progresjonsplan: Antall, rom og form		
1-2 år Fokus på mengde, størrelse og telling. Benevne figurer og former. Utforske rom med kroppen sin f.eks. esker, tepper, kroker.	3-4 år Delta i aktiviteter hvor de teller, sorterer, finner antall. Bygge med og utforske ulikt materiale. Spille spill med terning. Lek som fremmer romforståelsen.	5-6 år Arbeid med tall og tallforståelse, bokstaver, vekt, lengde, sortering, mønstre, former og farger. Spille spill og følge regler. Hvor langt er 1 meter, hvem er størst – minst, hva er større enn-mindre enn.

Etikk, religion og filosofi

Barnehagen skal reflektere over og respektere det mangfoldet som er representert i barnegruppen, samtidig som den skal ta med seg verdier og tradisjoner i den kristne kulturarven. Det er viktig at barna gis anledning til ro og undring og tenkning, samtaler og fortellinger.

I Norbana vil det si at vi lærer barna å respektere hverandre, og vi jobber med å utvikle barnas empati. Vi tar vare på hverandre og er gode med hverandre.

Vi markerer kristne høytider som jul og påske. I forhold til barn med annet livssyn, religion eller kulturell bakgrunn i barnehagen er vi åpne for å få et innblikk i den kulturen sammen med barn og deres foreldre. I adventstiden ønsker vi å skape en rolig og god atmosfære i en ellers hektisk førjulstid.

Vi lærer barna å respektere hverandre, bistår barna i konfliktsituasjoner og jobber med å gi de gode løsninger for å løse eventuelle konflikter siden vi jobber forebyggende i barnehagen. Vi jobber bevisst etter plan mot krenkende atferd og mobbing som alle de kommunale barnehagene i Lillehammer jobber etter.

Vi undrer oss sammen med barna over livet i naturen, tar oss tid i hverdagen til å filosofere over de små mirakler. Vi voksne skal være åpne og lyttende, vi skal undre oss sammen med barna og vise barna at vi ikke alltid har svarene vi heller!

Vi har samtaler og filosoferer rundt hverdagsopplevelser slik som bruk av belte i bilen, bruk av hjelm når man sykler til barnehagen eller refleks når man går til barnehagen. Hva er viktig og er det noen forskjell på voksne og barn i forhold til dette?

Siden vi er miljøsertifisert barnehage samtaler og filosoferer vi med barna rundt temaer som omhandler bærekraftig utvikling, gjenbruk og sortering av det vi bruker i hverdagen. Hvordan kan vi være med å gjøre en forskjell og hvordan kan vi bidra til å ta vare på naturen rundt oss og bidra til et bedre miljø og klima på kloden vår?

Progresjonsplan: Etikk, religion og filosofi		
1-2 år Lære barna å vise omsorg og empati og å hjelpe hverandre. Undre oss sammen med barna. Skape nysgjerrighet.	3-4 år Ha fokus på toleranse, ulikheter og forståelse for andre gjennom bøker og samtaler i hverdagen. Samtaler med fokus på undring og nysgjerrighet.	5-6 år Ha fokus på hvordan vi skal være mot hverandre. Ha samtaler om følelser, normer og verdier. Ha filosofiske samtaler rundt forskjellige essensielle problemstillinger og dilemmaer.

Nærmiljø og samfunn

Barnehagen skal bidra til at barn møter verden utenfor med tillit og nysgjerrighet. Vi kan invitere inn til besøk i barnehagen, av for eksempel besteforeldre eller andre voksne, noe som bidrar til at barna opplever seg selv som betydningsfulle i fellesskapet. Turer ut av barnehagen gir også barna erfaringer om samfunnet utenfor. Når vi skal på bestemte turer, kan vi ta i bruk IPaden for å se på kart over veien dit vi skal. Vi kan se på forskjellige muligheter for å komme frem til bestemmelsesstedet – kan vi gå, bruke buss eller må vi kjøre tog?

Barna kan lage kart for å beskrive veien fra huset sitt til barnehagen – hva passerer de på veien av bygninger, butikker og veier? Vet de hva slags nummer de har på huset sitt. Vi går og ser på huset til barnet hvis det er i gangavstand til barnehagen, vi bemerker forskjellige bygninger og hus når vi passerer disse på turene vi har i nærmiljøet.

Barns medvirkning i barnehagehverdagen kan være første skritt for å få innsikt i og erfaring med deltagelse i et demokratisk samfunn. Vi legger stor vekt på barns medvirkning, og har et sterkt fokus på at barna skal få være med å påvirke sin egen hverdag. Alle skal føle at de blir tatt på alvor og er betydningsfulle.

Vi går turer i nærmiljøet for eksempel til Norbana, sentrum, biblioteket, Fabrikken, Maihaugen, skogen, parken og Sportsplassen.

Vi deltar på ulike kulturarrangementer som vi blir invitert inn på i nærområdet.

Progresjonsplan: Nærmiljø og samfunn		
1-2 år Turer i barnehagens nærmiljø og til barnas bosted. Turer til Norbana. Lære å være i gruppe. Sanger fra ulike kulturer.	3-4 år Turer i barnehagens og byens nærmiljø. Være oppmerksom på og samtale om hva vi ser og passerer på turer i nærmiljøet. Bruke buss for å komme på litt lengre turer. Lære enkle trafikkregler og enkle skilt. Vi deltar på forskjellige kulturelle arrangementer.	5-6 år Få kjennskap til ulike yrker som for eksempel politi, brannmenn og ambulanse. Samtale om barns rettigheter. Samtale om landet vårt og om landet og kulturen til andre nasjoner som er representert i barnehagen. Trafikkopplæring med Tarkus og Lyset. Vi deltar på forskjellige kulturelle arrangementer.

Kontaktinformasjon

Norbana barnehage

Leder:

Ivy M. Misterosen Ludvigsen

Adresse:

Skjellerudvegen 2A,
2615 Lillehammer

Telefon:

951 01 799

Barnehagens e-postadresse:

Norbana.barnehage.Postmottak@lillehammer.kommune.no

Besøk www.lillehammer.kommune.no/norbana
[Informasjonshefte+2023-2024.pdf](#)
for mer info om barnehagen

Er du på Facebook:

Gå inn og klikk «liker» på barnehagens Facebook-side.

Er du på Instagram:

Gå inn og følg Norbana barnehage sin side.

Årsplanen ble fastsatt og godkjent av SU-leder 14.8 2023